

ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ 2023

Πολιτιστικός & Εξωραϊστικός Σύλλογος Στεμνιτσιωτών «Ο ΥΨΟΥΝΤΑΣ»

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΦΕΤΙΝΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Η φυσική ομορφιά, το ευχάριστο κλίμα, το αξιόλογο παρελθόν και η φιλοξενία των κατοίκων, έχουν καταστήσει την Στεμνίτσα πόλο έλξης του εσωτερικού τουρισμού. Όλες τις εποχές του χρόνου, αποκαλύπτονται ευχάριστες εκπλήξεις ανάμεσα στα πετρόκτιστα καλντερίμια, τις φυσικές πηγές και τις εκκλησιές της. Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας πραγματοποιεί και φέτος την έκδοση του Ημερολογίου για το 2023. Το ημερολόγιο είναι αφιερωμένο στις Πηγές και στα Ρέματα που κοσμούν τον οικισμό μας και «παρακολουθεί με φωτογραφίες» την πορεία του νερού ανάμεσα στα καλντερίμια της Στεμνίτσας. Η αφθονία του νερού έδωσε την δυνατότητα για μακραίωνη και σημαντική ιστορία στον τόπο μας, παρά το ορεινό και κακοτράχαλο του εδάφους.

Τα κείμενα αποτελούν μια Βιβλιογραφική μελέτη των πιο κάτω:

Γεώργιος Αντ. Θεοφίλης, *Η Λαογραφία της Στεμνίτσας*, Ιδιωτική Έκδοση, 2000.

Νάσιος Συνοδινός, *Από Χώραν Στεμνίτζαν*, Εκδόσεις: Γκόνη, 2007.

Αργύρης Π.Π. Πετρονώτης, *Η μνήμη του νερού Οι ροοκρήνες της Αρκαδίας*, Εκδόσεις: Θίνες, Ιούλιος 2019.

Αργύρης Π.Π. Πετρονώτης, *Παράθυρα Πετροπελεκητά Αγροτικών Σπιτιών Πελοποννήσου*, Εκδοτικός Οίκος Αντωνίου Σταμούλη, Ιανουάριος 2019.

Αργύρης Π.Π. Πετρονώτης *Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική ΑΡΚΑΔΙΑ*, Εκδοτικός Οίκος: Μέλισσα, Δεκέμβριος 1986.

Λευτέρης Μπαρδάκος - Αλέξης Τότσικας, *Κρήνες*, Εκδόσεις: Οδυσσέας, Αθήνα 1989.

Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αρκαδίας, *Αρκαδία Ευλογημένος Τόπος να ζεις*.

Ελένη Θ. Σβορώνου - Πάνος Α. Κούρος, *Η Στεμνίτσα και το φαράγγι του Λούσιου*, Δήμος Στεμνίτσας, 1998.

Πέτρος Σαραντάκης, *«Περιήγηση Αρκαδίας»*, Εκδόσεις: Οιάτης, Ιανουάριος 2004.

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο «Αρχιτεκτονική Ανάλυση Παραδοσιακών Κτηρίων και Συνόλων», Στεμνίτσα.

Επίσης χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία και από τα sites: stemnitsamuseum.gr, Wikipedia.org, την Εφημερίδα «Χώρα Στεμνίτσα», κ.λπ.

Συνεργάστηκαν για την συγγραφή των κειμένων η **κα Σοφία Σπίθα** - Μέλος του Δ.Σ., ο **κ. Ιωάννης Κ. Θανόπουλος** και σύσσωμο το Δ.Σ. για την έγκρισή τους καθώς και την συλλογή, λήψη και ταξινόμηση των φωτογραφιών, που αναδεικνύουν το θέμα με το οποίο ασχολείται το ημερολόγιο του έτους 2023. Όλοι μοιραστήκαμε την χαρά της συνεργασίας και του αποτελέσματος και είμαστε βέβαιοι ότι θα το απολαύσετε και εσείς!

Ευχαριστούμε θερμά

- Τον **κ. Δημήτριο Λ. Εφραίμογλου** για την παραχώρηση της πανοραμικής φωτογραφίας που μπήκε στο Εξωφύλλου καθώς και στον μήνα Ιανουάριο.
- Τον **κ. Χρήστο Δ. Δημακόπουλο**, τον **κ. Β. Σοφιανόπουλο**, την **κα Ρούλα Λαγού** και την **κα Σοφία Σπίθα** για την παραχώρηση φωτογραφιών για τις ανάγκες του ημερολογίου.
- Την **κα Ευαγγελία Κ. Χασάπη** για την επεξεργασία φωτογραφιών του ημερολογίου.
- Τους **επαγγελματίες της Στεμνίτσας**, για την οικονομική συνδρομή τους στην έκδοση του ημερολογίου.

ΕΥΧΕΣ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΥΨΟΥΝΤΑΣ»

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου «Ο Υψούντας» εύχεται εγκάρδια στους απανταχού Στεμνιτσιώτες - Στεμνιτσιώτισες και φίλους της Στεμνίτσας, **το έτος 2023 να προσφέρει σε όλους μας και τον καθένα χωριστά υγεία, ψυχική γαλήνη, ειρήνη, ευημερία και πολλές θεμιτές εκπληρωμένες επιθυμίες.**

Και μην ξεχνάμε ότι η Στεμνίτσα, μας έχει όλους ανάγκη και μόνο αν είμαστε ενωμένοι κι έμπρακτα κοντά της, θα έχει αξιοπρεπή παρουσία αντάξια της ιστορίας της, στο γίνεσθαι της περιοχής.

ΕΥΧΕΣ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΣΙΤΕΕΣΑ

Η Πρόεδρος, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και όλα τα μέλη του **Σωματείου Ιδιοκτητών Τουριστικών και Επισιτιστικών Επιχειρήσεων Στεμνίτσας Αρκαδίας - ΣΙΤΕΕΣΑ**, σας ευχόμαστε **Καλές Γιορτές, Ευτυχισμένο, Δημιουργικό και Ειρηνικό το 2023!**

Ο Νέος Χρόνος να μας βρει όλους ακόμα πιο δυνατούς και με τη δύναμη της ενότητας να προσπαθούμε να διαφυλάττουμε την πολιτιστική μας ταυτότητα και να αναδεικνύουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά!

Καλά Χριστούγεννα, Καλή Πρωτοχρονιά!
Ευτυχισμένο, Δημιουργικό και Ειρηνικό το 2023!

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

- Δημαρχείο Γορτυνίας: 27953 60330
- ΚΕΠ Στεμνίτσας: 27950 29502
- Αγροτικό Ιατρείο: 27950 81277
- Κέντρο Υγείας Δημητσάνας: 27950 31401
- Αστυνομία Δημητσάνας: 27950 31205
- ΕΠΑΛ Γορτυνίας (Στεμνίτσας): 27950 81227
- ΔΙΕΚ Αργυροχρυσοχοϊάς Στεμνίτσας: 27950 81514
- Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου: 27950 81385

Το Δ.Σ. του Συλλόγου «Ο ΥΨΟΥΝΤΑΣ»

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Παν. Χασάπης

Αντιπρόεδρος: Ευτυχία Θανοπούλου - Σπυρίδωνος

Γραμματέας: Σταυρούλα Λαγού

Αναπληρωτής Γραμματέας: Σοφία Σπίθα

Ταμίας: Βασίλειος Στ. Παπαχειμώνας

Αναπληρωτής Ταμίας: Μιχάλης Βλ. Μαζαράκος

Μέλος: Δημήτριος Μίχος

Τρόποι επικοινωνίας με τον Σύλλογο:

**ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ & ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΤΕΜΝΙΤΣΙΩΤΩΝ «Ο ΥΨΟΥΝΤΑΣ»**

Στεμνίτσα Αρκαδίας Τ.Κ. 220 07

Τηλ.: 6983 418784

E-mail: ipsountas@yahoo.gr

Τραπεζικός Λογαριασμός Εθνική Τράπεζα Ελλάδος
GR 610 110 335 00000335 296 01 099
(BIC) ETHNGRAA

Τα νέα μας μπορείτε να τα βρίσκετε:
[www.facebook.com/ ipsountas](https://www.facebook.com/ipsountas)

Το Ηρώον της Στεφανίτσας

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ

Η Στεμνίτσα είναι συνώνυμη με το απέραντο πράσινο του Μαινάλου και τα καθαρά και γάργαρα νερά του. Υπάρχουν διάσπαρτες μέσα στο χωριό στο κεντρικό δρόμο και στα καλντερίμια περίτεχνες, πετρόχτιστες, θολωτές πηγές και βρύσες καθώς και στην ευρύτερη περιοχή που ανήκει στην κοινότητά μας. Πρώτη και σημαντικότερη πηγή υδροδότησης ήταν οι φυσικές πηγές.

Η μεταφορά στα σπίτια γινόταν με διάφορα δοχεία: βαρέλες, τέσες, τενεκέδες. Μεγάλη ποσότητα την φόρτωναν στα ζώα.

Οι κύριες πηγές-βρύσες παροχής νερού του οικισμού πριν το δίκτυο υδροδότησης ήταν αυτές οι πετρόχτιστες βρύσες

που βλέπουμε σήμερα, οι οποίες πήραν την τελική μορφή τους κυρίως τον 19^ο αιώνα ακόμη και σήμερα η Στεμνίτσα υδροδοτείται από τις πηγές της Μάνας του Νερού και του Πορί.

Το δίκτυο υδροδότησης ξεκίνησε και στα τέλη της δεκαετίας κατασκευάστηκε από τα νερά της Μάνας του Νερού και τέλη δεκαετίας του '60 εμπλουτίστηκε από τα νερά των πηγών του Πορί.

Να σημειώσουμε ότι τα πρώτα χρόνια, μετά την κατασκευή του δικτύου, δεν υπήρχε υδροδότηση με σωληνώσεις σε κάθε σπίτι. Η Κοινότητα είχε φροντίσει να υπάρχουν δημόσιες βρύσες, περίπου 15, σε συγκεκριμένα σημεία του χωριού, κυρίως σε διασταυρώσεις, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοί-

κων. Η μεταφορά του νερού σε κάθε σπίτι γινόταν πάλι με τον παραδοσιακό τρόπο, η απόσταση όμως ήταν πολύ μικρότερη. Για παράδειγμα επί του Κεντρικού δημοσίου δρόμου υπάρχουν οι εξής δημόσιες βρύσες: στις Λίμνες, στου Τσικιμέ (ή στον Μύλο), στους Τρεις Ιεράρχες / Σχολείο, στον Άγιο Νικόλαο, στο Καμπαναριό, στου Φατούρου, στις πρώτες Κορακοφωλιές και στον Άγιο Νικόλαο (Αεράκι). Να σημειώσουμε επίσης ότι κάποια κτίρια όπως το Σχολείο και το Κοινοτικό Κατάστημα ήταν από τα πρώτα που είχαν υδροδοτηθεί.

Η ολοκλήρωση της υδροδότησης σε κάθε σπίτι έγινε με πρωτοβουλία και οικονομική επιβάρυνση των ιδίων των κατοίκων.

Γούρνα στην πηγή του Λουκά

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28

ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ

Ο επισκέπτης της Στεμνίτσας μπορεί να ανακαλύψει πεζοπορώντας μέσα ή στα περίχωρα του οικισμού φυσικές πηγές και πηγάδια και βέβαια να δροσιστεί και να απολαύσει το κολατσιό του «με φρέσκο ζεστό ψωμί από τον ξυλόφουρνο της Στεμνίτσας και φέτα από τους παραγωγούς της περιοχής».

ΠΗΓΕΣ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

- 1. Βρύση του Μπαρή.** Η μεγαλύτερη πηγή (εντός οικισμού) τόσο σε μέγεθος όσο και σε παροχή νερού στην γειτονιά της Αγίας Παρασκευής.
- 2. Βρύση του Λουκά** στα ΒΔ του οικισμού.
- 3. Βρύση του Αναφυτρού** στα Β του οικισμού.
- 4. Βρυσούλα Απάνου** ή στου Δεμερούκα ή Χρυσοροούσα στα Παλαμηδαΐικα, στα ΒΑ του οικισμού.
- 5. Βρυσούλα Κάτου** στο κέντρο του οικισμού κάτω από το γεφύρι στου Μοναχογιουί.
- 6. Βρύση της Δρακουνέρας** στα Ν κοντά στον Καταγιώργη, στην είσοδο του οικισμού.

ΠΗΓΕΣ ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Πολύ σημαντικές και απαραίτητες για τους κατοίκους του χωριού, γεωργούς, κτηνοτρόφους και στρατοκόπους είναι οι πηγές που βρίσκονται στην περιφέρεια του οικισμού με μεγαλύτερη ή μικρότερη παροχή νερού.

Γεωγραφικά, οι μεγαλύτερες και περισσότερες πηγές ευρίσκονται στα ΒΑ του οικισμού.

- 1. Μάνα του Νερού.** Η ονομασία της πηγής δεν είναι τυχαία. Είναι η πιο σημαντική πηγή παροχής ύδατος στην Στεμνίτσα και μια από τις πηγές υδροδότησης του οικισμού. Παλαιότερα με τα νερά της λειτουργούσε ο υδρόμυλος του Τσαγκούρου.
- 2. Βρύση της Αγίας Παρασκευής.** Βρίσκεται μεταξύ της Μάνας του Νερού και της Σκέμνας. Πάνω στην πηγή κτίστηκε το εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής που θεωρείται στην Αρκαδία η Αγία των υδάτων.
Στην περιοχή της Σκέμνας υπάρχουν οι πηγές:
- 3. Κουρούση Νερό.** Βρίσκεται στους Ανατολικούς πρόποδες τις Κλινίτσας.
- 4. Βρύση του Πορί** (άνω και κάτω). Βρίσκεται στην συμβολή των βουνών Κοσκίτσα και Κουρνόβρυση. Είναι σημαντική, η δεύτερη σημαντικότερη πηγή υδροδότησης της Στεμνίτσας.
- 5. Βρύση στην Ιτιά.** Βρίσκεται στην αρχή της Σκέμνας, στη

διασταύρωση των δρόμων προς Χαλικόβρυση και προς Πορί. Ήταν σημείο συνάντησης για πολλούς βοσκούς. Υπήρχε μέχρι και την δεκαετία του '70 και είχε κορίτα για το πότισμα των κοπαδιών. Σήμερα δεν υπάρχει ούτε η πηγή ούτε η Ιτιά.

Βορειότερα, ακολουθώντας το μονοπάτι προς Ζυγοβίσι και Ράδου υπάρχουν οι Βρύσες:

- 6. Χαλικόβρυση.** Βρίσκεται μέσα στο δάσος, στους Βόρειους πρόποδες της Κοσκίτσας, στη διασταύρωση του μονοπατιού Στεμνίτσας - Ζυγοβιστίου - Ράδου. Φθάνεις με πεζοπορία σε 1 ώρα περίπου από Στεμνίτσα.
- 7. Πλιονέρι** (Πλειονέρι). Βρίσκεται στους βόρειους πρόποδες του βουνού Πλεβούνι, μέσα στο δάσος, και φθάνεις σε 20-30 λεπτά πεζοπορίας προς τα ανατολικά της Χαλικόβρυσης.
- 8. Βρύση Κοσκίτσας.** Βρίσκεται στην Ανατολική πλευρά της Κοσκίτσας, στην άκρη του μικρού οροπεδίου.
- 9. Κουρνόβρυση.** Νότια και ΝΑ του βουνού Κοσκίτσα και Α της Σκέμνας βρίσκεται το Βουνό Κουρνόβρυση. Παράξενο, ίσως είναι μοναδικό, είναι ότι έχει πάρει το όνομά του από τη βρύση-πηγή που υπάρχει εκεί. Μάλιστα υπάρχουν 2 βρύσες, η μία πλησίον της κορυφής και η άλλη στη Νότια πλαγιά του βουνού. Πλησίον του Πορί, στους δυτικούς πρόποδες της Κουρνόβρυσης υπήρχε πηγή με νερό περισσότερο από όλες τις γύρω πηγές. Μαρτυρίες μιλούν ότι το νερό χάθηκε ξαφνικά. Πιθανότατα τη δεκαετία του '40.
Σε διάφορες περιοχές κοντά στο χωριό υπάρχουν οι πιο κάτω βρύσες/πηγές:
- 10. Κεφαλόβρυση.** Βρίσκεται έξω από τον οικισμό 10' στα ΒΑ. Το όνομά της μας δείχνει ότι είναι πηγή με πολύ νερό. Δυστυχώς, σήμερα η παροχή νερού είναι πολύ μικρότερη από αυτήν που υπήρχε μερικές δεκαετίες πριν. Αυτό συμβαίνει και με όλες τις άλλες πηγές. Οι χιονοπτώσεις είναι λιγότερες και το νερό στους υπόγειους ταμειυτήρες έχει ελαττωθεί σημαντικά.
- 11. Βρύση στο Καμάρι.** Βρίσκεται νοτίως του Αγίου Νικολάου πεζοπορώντας 20' περίπου έξω από την Στεμνίτσα, στο μονοπάτι προς την Μονή Προδρόμου.
- 12. Βρύση στην Παναγία Υπαπαντή.** Βρίσκεται λίγο νοτιότερα από το Καμάρι, στη δεξιά πλευρά του ρέματος Κακόρεμα.
- 13. Βρύση Δραΐνα.** Βρίσκεται στην τοποθεσία Δραΐνα βορείως της Μονής Προδρόμου. Το νερό της πηγής μεταφέρθηκε στο εκκλησάκι Μεταμόρφωση.
- 14. Βρύση του Μπίραλη.** Βρίσκεται στα Παλιάμπελα στο ρέμα

του Αγίου Δημητρίου και δεξιά του μονοπατιού που οδηγεί από τη τοποθεσία Ελιά προς τον Άγιο Χριστόφορο. Βρισκόταν μέσα στο περιβόλι του Αρ. Βρετού που είχε το παρατσούκλι Μπίραλης.

15. Βρύση Αγίου Δημητρίου. Γνωστή σε όλους τους επισκέπτες της περιοχής, βρίσκεται 2,5 χιλιόμετρα από Στεμνίτσα στον δρόμο Στεμνίτσας - Δημητσάνας. Υπάρχει και η επάνω βρύση πλησίον της εκκλησίας με μικρότερη παροχή νερού. Δεν είναι τυχαία η θέση που είχε κτιστεί η Μονή του Αγίου Δημητρίου εκεί.

16. Βρύση του Σαβαλά. Βρίσκεται 5' από τη βρύση του Αγίου Δημητρίου. Κάτω από το δημόσιο δρόμο Στεμνίτσας - Δημητσάνας. Είναι πηγή με συνεχή και μεγάλη παροχή νερού και σήμερα υδρεύει το Ελληνικό

17. Βρύση του Χαστούπη. Βρίσκεται νότια του Αγίου Δημητρίου, στο χωράφι του Ι. Χαστούπη.

18. Βρύση στα κελιά της Κλινίτσας (Γλυνίτσας). Βρίσκεται 20' από το εκκλησάκι του Αγίου Ιωάννη ανεβαίνοντας προς την κορυφή. Η ύπαρξή της δικαιολογεί και την τοποθεσία που είχαν επιλέξει οι μοναχοί του Αγίου Δημητρίου να περνούν τους καλοκαιρινούς μήνες.

19. Βρύση στον Άι-Λια. Βρίσκεται στη βόρεια πλευρά της Κλινίτσας που βλέπει προς το Ζυγοβιστινόρεμα.

20. Βρύση στο Νερούλι. Η Τοποθεσία είχε πάρει το όνομά της από το λίγο σχετικά νερό που ανέβλυζε η πηγή. Υπάρχουν δύο τοποθεσίες με το ίδιο όνομα η μία στην Κλινίτσα και η άλλη σε έναν μικρό λόφο πάνω από τις Λίμνες.

21. Βρύση στην Παναγία στο Βιδώνι. Βρίσκεται στην πεδιάδα στο Βιδώνι και είναι σημαντική πηγή για τους Στεμνιτσιώτες που είχαν τα κτήματά τους στην πεδιάδα και με συνεχή ροή.

ΠΗΓΑΔΙΑ

Υπάρχουν σε τρεις κυρίως τοποθεσίες.

- 1.** Στο Λιβάδι, περίπου 4 χλμ. από Στεμνίτσα, στην αριστερή πλευρά του δημοσίου δρόμου προς Τρίπολη. Εκεί είναι τρία πηγάδια, καθώς και μια μικρή πηγή. Σημειωτέον ότι οι κάτοικοι την τοποθεσία Λιβάδι την ανέφεραν και ως Πηγάδια.
- 2.** Στο Ραπούνι, ένα πηγάδι, στην αρχή του Οροπεδίου στη δεξιά πλευρά του δημοσίου δρόμου προς Τρίπολη.
- 3.** Στο Βιδώνι, υπάρχουν μαρτυρίες για δύο πηγάδια, το Πηγάδι του Αφίονη και το Πηγάδι του Σφήκα. Επίσης πριν τον μικρό οικισμό Καλύβια υπάρχει η τοποθεσία Ξεροπήγαδα. Προφανώς δηλώνει την ύπαρξη παλαιότερων πηγαδιών.

Πηγή Καμάρι

ΜΑΡΤΙΟΣ

Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

ΘΡΥΛΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΡΟ

Στην Αρκαδία υπάρχουν πολλοί μύθοι, θρύλοι και παραδόσεις γύρω από το νερό έτσι και στην Στεμνίτσα που την διατρέχουν 4 ρέματα και την κατακλύζουν τα γάργαρα νερά των φυσικών πηγών.

Από τις γιαγιάδες και τις μητέρες μας έχουμε ακούσει πολλά έθιμα, παραδόσεις και θρύλους που έφθαναν από παλαιότερα και λάμβαναν σάρκα και οστά όταν μας ανέφεραν καμιά φορά ονόματα φίλων και γνωστών ... Η μητέρα μου για παράδειγμα θυμάται με νοσταλγία ότι κάθε Πάσχα όταν ζύμωναν τα ψωμιά της γιορτής τις «χερούσες», έφτιαχναν και τα «κριτσέλια». Τα κρέμαγαν στο εικονοστάσι ως την Πρωτομαγιά. Τότε έτρεχαν για περίπατο στις πηγές, στην Μάνα του Νερού αν ο καιρός το επέτρεπε ή στον Άγιο Δημήτρη που ήταν επάνω στον δρόμο. Τα έβρεχαν και έκαναν το κολατσιό τους στην εξοχή με τις αδελφές της και τις φίλες τους Μαίρη και Κατίνα του Καϊνάρου.

Στα γεφύρια, στις πηγές, στις κρήνες και στα ποτάμια έλεγαν ότι ζουν δράκοντες, λάμιες, νύμφες, νεράιδες, τελώνια. Στη συμβολή περίπου των μεγάλων ρεμάτων της Στεμνίτσας ανάμεσα στους βράχους στα ριζά του Ηρώων βρίσκεται η Δρακουνέρα. Εδώ έρχονταν οι νοικοκυρές σε παρέες ή και μόνες τους για να πλύνουν χαλιά και κουβέρτες. Η φήμη όμως λέει ότι το άγριο τοπίο που απλώνεται πάνω από την βρύση είναι γεμάτο στοιχειά, ότι νεράιδες στήνουν χορό τις νύχτες, αράπηδες παίζουν τύμπανα, πίπιζες και βιολιά και ένας δράκος βγαίνει μέσα από την βρύση.

Σε πολλά κεφαλόβρυστα για τον λόγο αυτό υπάρχει ανάγλυφος σταυρός ή θέση για καντήλι για να διώχνει τα κακά πνεύματα.

Στην Γορτυνία υπάρχει ο θρύλος του κοιμισμένου νερού, του στάσιμου νερού, που στην πραγματικότητα «κοιμάται». Αν το ταραξει ο διαβάτης, ξυπνάει η νεράιδα που το φυλάει και του παίρνει την μιλιά αν όμως την καλοπιάσει και δεν ξυπνήσει, το νερό θα τον αφήσει να περάσει.

Στα έθιμα του γάμου υπήρχε στο τελετουργικό η μεταφορά του νερού από την βρύση για τα κεράσματα από κορίτσι, που το μετέφερε αμίλητο και αυτό για να μην ξυπνήσουν τα πνεύματα που φυλάσσουν την βρύση και κάνουν κακό. Άλλο έθιμο ήταν οι νεόνυμφοι να κάνουν μπάνιο με νερό, που έχει μεταφέρει παιδί που έχει και τους 2 γονείς του εν ζωή. Επίσης την Δευτέρα ή Τρίτη μετά τον γάμο πανηγυρικά συνοδεύουν την νύφη στην βρύση για την μεταφορά του νερού στο νέο σπίτι. Η νύφη προσκυνάει τρεις φορές και ρίχνει στην γούρνα του νερού νομίσματα, στάρι, ρύζι, σταφίδες για να «τρέξουν το στάρι και τα γρόσια στο σπίτι όπως το νερό της βρύσης» και στην συνέχεια γεμίζει το λαγήνι και έτσι η θεότητα της πηγής θα έχει ευνοϊκή διάθεση προς την νέα γυναίκα.

Τέλος υπάρχουν διάφορα έθιμα για τις σημαντικές μέρες του χρόνου όπως:

- Την Πρωτοχρονιά αφήνουν γλυκά για τις Μοίρες.
- Την Πρωτομαγιά αδειάζουν την παραμονή τις κανάτες και πρωί-πρωί και αμίλητα φέρνουν το νερό και πλένονται όλοι ακόμη και τα ζώα.
- Στις 24-25 Ιουνίου που συμπίπτει με το θερινό ηλιοστάσιο στην γιορτή του Άι Γιαννιού του Κλήδονα τα κορίτσια ανέθεται σε μια κοπέλα συνήθως Μαρία να μεταφέρει το αμίλητο νερό για να γίνουν οι σχετικές τελετουργίες της ημέρας – στου Μπαρή τη βρύση, που το νερό έχει προφητικές ιδιότητες λάμβανε χώρα αυτό το έθιμο.
- Με το πρώτο αλεύρι της σοδιάς πρόσφεραν ένα κουλούρι στις κρήνες.
- Την παραμονή των Χριστουγέννων άφηναν στις βρύσες κεράσματα και ανήμερα έστελναν με τα παιδιά αλάτι, στάρι και άλλα καλούδια.

Πελεκητή γούρνα
στην πηγή
Δρακουνέρα

Πελεκητή γούρνα στην
πηγή Δεμερούκα

Γούρνα στη βρύση
του Καμπαναριού

Κεφαλόβρυση

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

ΘΩΛΩΤΕΣ ΡΟΟΚΡΗΝΕΣ

Κρήνη, κρουνός, βρύση, βρυσούλα, κρούβρυση, κρουπηγή, κεφαλάρι ονομάζονται οι κατασκευές πάνω σε φυσικές πηγές ή δημόσιες βρύσες που έφερναν το νερό μέσα στον οικισμό όταν δεν υπήρχε σύστημα ύδρευσης ή πηγάδι. Η λέξη κρήνη προέρχεται από το «κρας» που σημαίνει κεφάλι δηλαδή κεφαλόβρυσο, κεφαλάρι το μέρος που βγάζει πολύ νερό. Η λέξη «βρύση» είναι νεότερη και προέρχεται από το ρήμα «βρύω» που σημαίνει αναβλύζω.

Από τον 8^ο αιώνα π.Χ. η δημόσια κρήνη αποτελεί κατασκευή κοινής ωφέλειας στους οικισμούς, τις ακροπόλεις και τα κάστρα παρέχοντας το σημαντικότερο αγαθό διαβίωσης για τους κατοίκους.

Κατά τα χριστιανικά χρόνια η κρήνη συνδέθηκε με τον ναό και το νερό καθαγιασθηκε, έτσι πολλές κρήνες βρίσκονται μπροστά σε ναούς. Κατά την τουρκοκρατία οι κρήνες αποτελούσαν δημόσιο έργο και κτίζονταν σε εμπορικούς δρόμους, στο κέντρο των χωριών, σε εκκλησίες και τζαμιά.

Ο 18^{ος} αιώνας «ήταν εποχή ανόρθωσης», μας λέει ο Αργύρης Πετρονότης, «εξαιτίας κυρίως της υπαγωγής όλου του ελλαδικού χώρου υπό ενιαία οθωμανική διοίκηση». Τότε ευνοήθηκαν οικονομικά πολλές περιοχές. Έτσι πλήθυναν και οι κρήνες και σε περιοχές όχι ιδιαίτερα εύπορες. Είναι και

η εποχή που διαδίδεται με τρόπο πλέον συστηματικό και η κουλτούρα της πέτρας. Οι πετράδες της Αρκαδίας και της Ηπείρου συμβάλλουν στην αστική και ημιαστική αναγέννηση του ελλαδικού χώρου, στην Πελοπόννησο, στην Ήπειρο, στη Θεσσαλία, στη Δυτική Μακεδονία, στο Αιγαίο. Στη διάρκεια του 18^{ου} αιώνα, οργανώθηκε η αστική τάξη και αναπτύχθηκαν πολλά κεφαλοχώρια. Ήταν μια περίοδος ανάταξης και οικονομικής κινητικότητας. Η επίδραση από τη Δύση ήταν επίσης πιο έντονη κυρίως μέσα από τη ναυσιπλοΐα και το εμπόριο με την Κεντρική Ευρώπη και μέσα από τους διαύλους προς βορρά.

Όλες αυτές οι μεταβολές αντανακλώνται και στην αύξηση του αριθμού των κρηνών, που πύκνωσαν, όπως αναφέρεται στη μελέτη του Αργύρη Πετρονότη, μετά το 1750. Οι διάφοροι τύποι που ενσωματώνουν την οθωμανική, τη δυτική και την αυτόχθονα παράδοση σχηματίζουν μια αισθητική βεντάλια.

Μετά το 1821 επιχειρείται η ανασυγκρότηση του πληθυσμού που ασχολείται με την γεωργία και γενικεύεται ο τύπος της πετρόκτιστης θολωτής κρήνης με δύο πλευρικά πεζούλια (ζαλώστρες), ένα ή περισσότερους κρουνούς στο βάθος, θυρίδες για το τάσι, λιτή επιγραφή και άνοιγμα ελέγχου της δεξαμενής. Εκείνα τα χρόνια σκάλιζαν το σταυρό που συνοδευόταν με τα σύμβολα της Φιλικής Εταιρείας. Επίσης τότε ξεκίνησαν να τοποθετούν μια μεγάλη γούρνα χαμηλά έξω από το θόλο κάποιες φορές και από τις δύο πλευρές για να ποτίζουν τα

μουλάρια και τα γαϊδουράκια. Αυτή η μορφή βρύσης υπήρξε η κύρια μορφή υδροδότησης των ορεινών χωριών.

Η όψη της βρύσης είναι εξαιρετικά φροντισμένη, κατασκευάζεται από καλοπελεκημένες γωνιασμένες πέτρες. Καλοκτισμένο είναι και το μέτωπο του τόξου ενώ η καμάρα καλυπνύεται και δημιουργείται με πέτρες όχι πάντα λαξευμένες. Σε πολλές περιπτώσεις η ανάγκη λόγω κλίματος και βροχών επιβάλλει τη δίρριχτη στέγη που χτίζεται επιμελημένα με καλοπελεκημένο πέτρινο γείσο.

Οι κρήνες συνδέονται με την αρχιτεκτονική, όπως παραδόθηκε από γενιές μαστόρων. Είναι ο τεχνικός πολιτισμός που άρχισε σταδιακά να φθίνει μετά το 1940 και που μεταπολεμικά άρχισε να αντικαθίσταται με τα νέα δίκτυα άρδευσης και ύδρευσης.

Στην Γορτυνία που είναι γνωστή για τους παραδοσιακούς χτίστες διατηρούνται εντυπωσιακές κατασκευές σε όλα τα χωριά. Στην Στεμνίτσα τυπικά παραδείγματα αποτελούν οι κρήνες του Μπαρή, του Λουκά και στου Δεμερούκα.

Τα ονόματα ιδιαίτερα στην Στεμνίτσα προέρχονται άλλοτε από τους δωρητές για παράδειγμα αναφέρεται ότι ο Αργύρης Μπαρής πρόσφερε σε μοναστήρι της περιοχής χρήματα για ανακαίνιση το 1783 και εικάζεται ότι και η βρύση του Μπαρή ήταν δική του δωρεά. Άλλοτε πάλι το όνομα δινόταν προσδιορίζοντας την τοποθεσία από το όνομα του ιδιοκτήτη ή του μαγαζάτορα εκεί κοντά π.χ.:

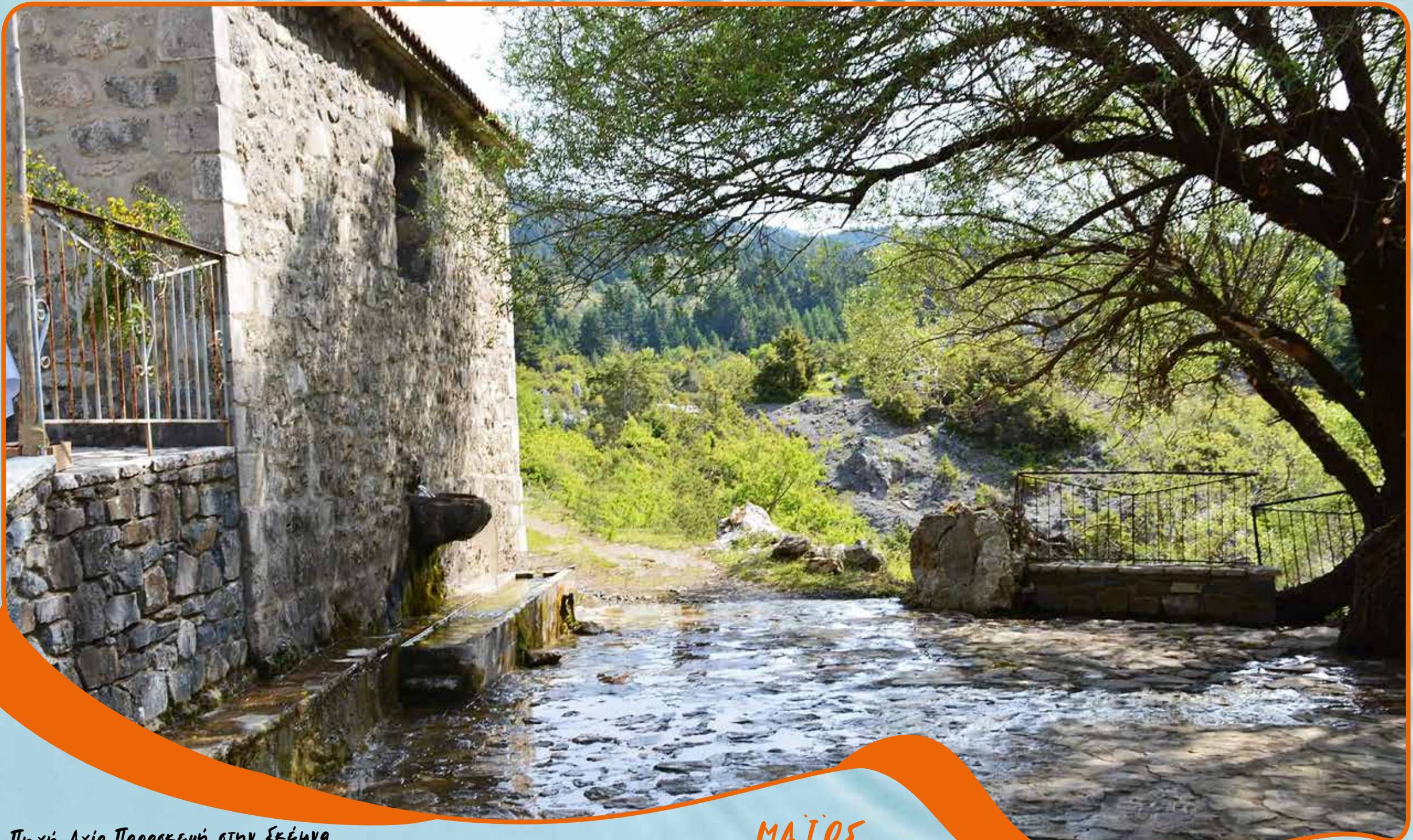
- η «Βρυσούλα απάνω» λέγεται και στου Δεμερούκα επειδή η οικογένεια κατοικεί απέναντι και καταλήγει με τα χρόνια σε κτητική δηλαδή του Δεμερούκα (η ίδια αναφέρεται και ως «Χρυσορόα πηγή» μάλλον γιατί βρίσκεται κοντά στην μονή της Χρυσοπηγής).
- η βρύση του Τσικιμέ – επώνυμο του σιδηρουργού που είχε δίπλα στο εργαστήριό του.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι κατά την δεκαετία του 1980 έγινε μια μεταστροφή που χαρακτηρίζεται από μια νοσταλγία για τις παραδοσιακές δημόσιες ροοκρήνες κυρίως από επίδειξη και κατασκευάζονται οι «βιτρινόβρυσες». Ομορφες βιτρινόβρυσες κυρίως του υδραγωγείου υπάρχουν και στην Στεμνίτσα όπως η βρύση στου Φατούρου πάνω στον κεντρικό δρόμο.

Βρύση στις Λίμνες

Βρύση
Τρεις Ιεράρχες

Πηγή Αγία Παρασκευή στην Σκέμνα

ΜΑΪΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

ΒΡΥΣΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΚΑΔΙΑ

Η Αρκαδία θεωρείται ο υδατόπυργος της Πελοποννήσου και διαθέτει πολυάριθμες βρύσες και ποτάμια. Το νερό, τα ποτάμια και οι λίμνες έχουν ιστορική μνήμη και αν δεν υπάρχει ανθρωπινή παρέμβαση ακολουθούν την ίδια διαδρομή από τα πανάρχαια χρόνια ως σήμερα. Έτσι, οι οδοιπόροι και οι επισκέπτες δροσίζονται, στέκονται και ξεκουράζονται στις πηγές, στις κτιστές βρύσες και τα πεζούλια τους.

Ο βρύσες εξελίχθηκαν ως κτίρια από απλές ροοκρήνες με κεραμίδι μέχρι πολώροφα κτίσματα σε πόλεις και κεφαλοχώρια.

Για να κατασκευάσει ο άνθρωπος ροοκρήνη και να «κρεμαστεί» το νερό μιας φυσικής πηγής ο αρχικός τρόπος ήταν να χρησιμοποιήσει ένα φύλλο δένδρου, ένα σκαμμένο ξύλο, ένα καλάμι, μια μικρή πήλινη σωλήνα ή ένα κομμάτι κεραμιδιού. Το επόμενο βήμα ήταν η τοποθέτηση μιας σκαλιστής πέτρινης μικρής λεκάνης (γούρνας) κάτω στο έδαφος, η συνέχεια ήταν η τοποθέτηση πάνω σε χαμηλό τοίχο, που σιγά-σιγά υψωνόταν όλο και περισσότερο μέχρι που ο τοίχος αναπτύχθηκε περισσότερο και χρησιμοποιόταν ως κάθισμα ή για να βοηθάει το φόρτωμα των ζώων και πήρε το όνομα ζαλώστρα. Επίσης προστέθηκαν περισσότερες γούρνες πέντε ή και επτά μερικές φορές.

Κατά την Τουρκοκρατία προστέθηκε ένα τυφλό αψίδωμα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η αψιδωτή κρήνη της Μονής Προδρόμου στην χαράδρα του Λούσιου του 1788.

Μέσα στην Στεμνίτσα υπάρχουν ροοκρήνες με αβαθή αψιδώματα όπως ο Αναφυτρός του 1832 και λίγο μεταγενέστερη η Κεφαλόβρυση. Κατά τον 19^ο αιώνα το αψίδωμα επεκτείνεται σε βαθειά καμάρα και η βρύση είναι πλέον σκεπαστή και πίσω υπάρχει δεξαμενή όπως οι βρύσες του Μπαρή και του Λουκά. Οι βρύσες πλέον έχουν:

- πινακίδες με κείμενο
- διακοσμητικά στοιχεία
- μικρή θ(ο)υρίδα για να τοποθετείται μπρούτζινο τάσι δεμένο με αλυσίδα για τους διψασμένους οδοιπόρους
- κτιστά πεζούλια για το ζάλωμα, το άπλωμα των ρούχων εσωτερικά ή εξωτερικά της καμάρας

Γενικά μπορεί να προσδιοριστεί η εποχή κατασκευής συγκρίνοντας τα υλικά, τον τύπο, την τεχνική και άλλα με τα αντίστοιχα των χρονολογημένων κρηνών. Η κατασκευή αυτών που σώζονται έως σήμερα τοποθετείται στους τελευταίους τρεις αιώνες (1700-1960).

Στα νεώτερα χρόνια από το είδος των υλικών φαίνεται επίσης ο πλούτος και η δύναμη των χορηγών, πολλοί από αυτούς ήταν Έλληνες της Αμερικής, που με νοσταλγία αναλάμβαναν την κατασκευή των κρηνών, για την χρήση του πολύτιμου νερού από τους κατοίκους των χωριών τους.

Έτσι οι βρύσες αποτελούν ένα στοιχείο πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Στεμνίτσα διαθέτει πλήθος περίτεχνων κτισμάτων και ο Σύλλογός μας στοχεύει στο να παρουσιάσει, να ευαισθητοποιήσει, να διασώσει και να αναδείξει κατά το δυνατόν τον τεράστιο αυτό πλούτο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι και εκκλησίες κτίζονταν πάνω σε πηγές και οι βρύσες αποτελούσαν μέρος του οικοδομήματος.

Στην Αρκαδία όπως και στην Στεμνίτσα η Αγία Παρασκευή είναι «η γιάτρισσα θεά πηγών και υδάτων» και μια τέτοια εκκλησία υπάρχει προς τιμήν της στην Σκέμνα. Γενικά οι εκκλησίες σχετίζονται με πηγές και κρήνες που θεωρούνται «αγιάσματα» όπως η βρύση του Αγίου Δημητρίου στην ομώνυμη μονή στην είσοδο της Στεμνίτσας.

Πηγή του Μπαρή

ΙΟΥΝΙΟΣ

Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

ΒΡΥΣΗ ΤΟΥ ΜΠΑΡΗ

Η βρύση του Μπαρή βρίσκεται στην γειτονιά της Αγίας Παρασκευής στην οδό Πελοπίδα, παλιό εμπορικό δρόμο της Στεμνίτσας. Σήμερα δεσπόζει στο καλντερίμι και εντυπωσιάζει τους επισκέπτες. Φθάνεις από την πλατεία σε 10 λεπτά ακολουθώντας τον κεντρικό δρόμο και στρίβοντας μετά από 200 μ. στην οδό Πελοπίδα. Περπατώντας σε καλντερίμι ανάμεσα σε πέτρινα καλοδιατηρημένα παραδοσιακά σπίτια, κήπους με τριανταφυλλίες και ορτανσίες, περιβόλια με κερασιές και κηπευτικά φθάνεις μπροστά σε αυτή την κεντρική και επιβλητική βρύση.

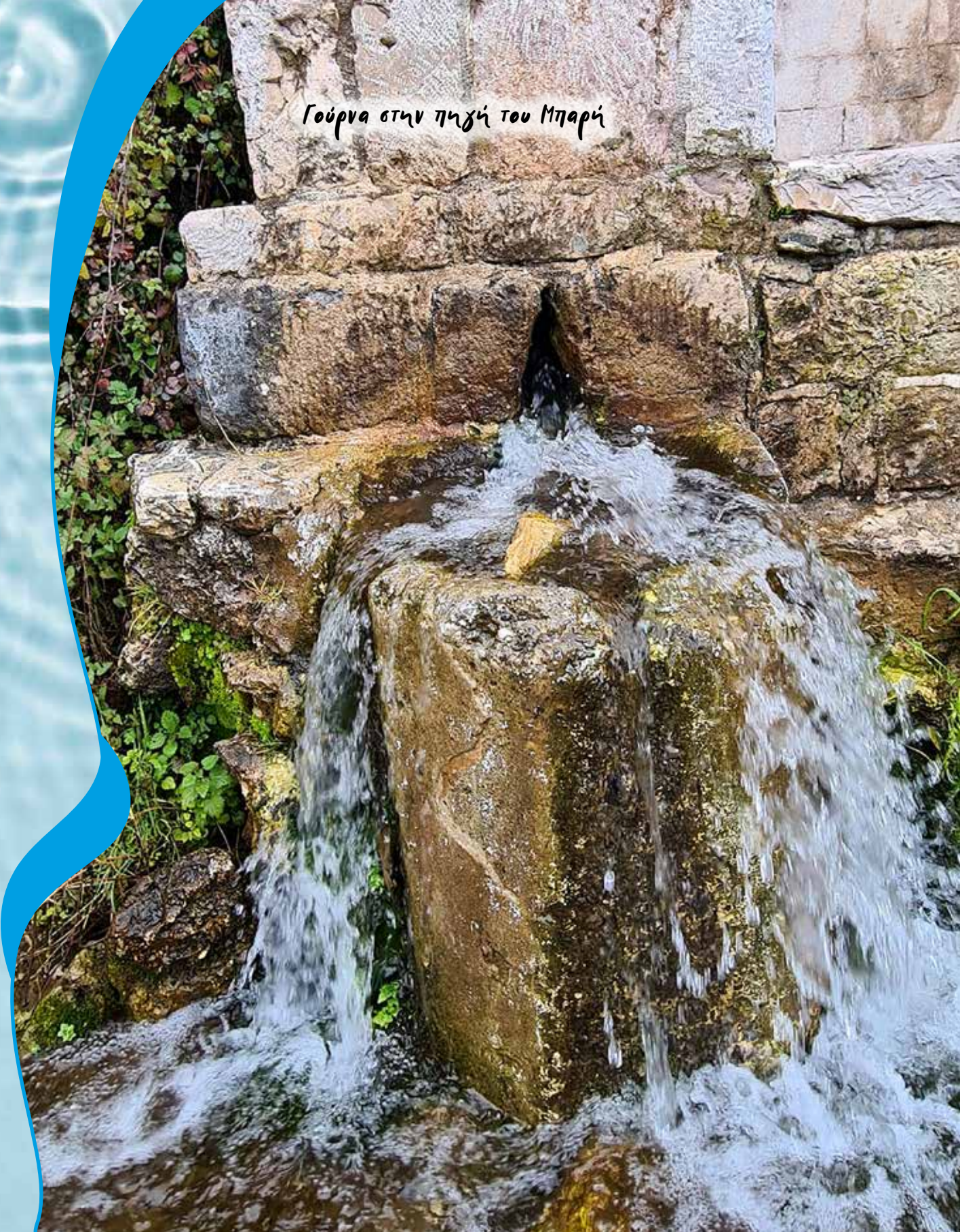
Εικάζεται ότι το όνομά της προέρχεται από τον Ανάργυρο Μπαρή που κατά το 1780 έκανε διάφορες δωρεές στο χωριό.

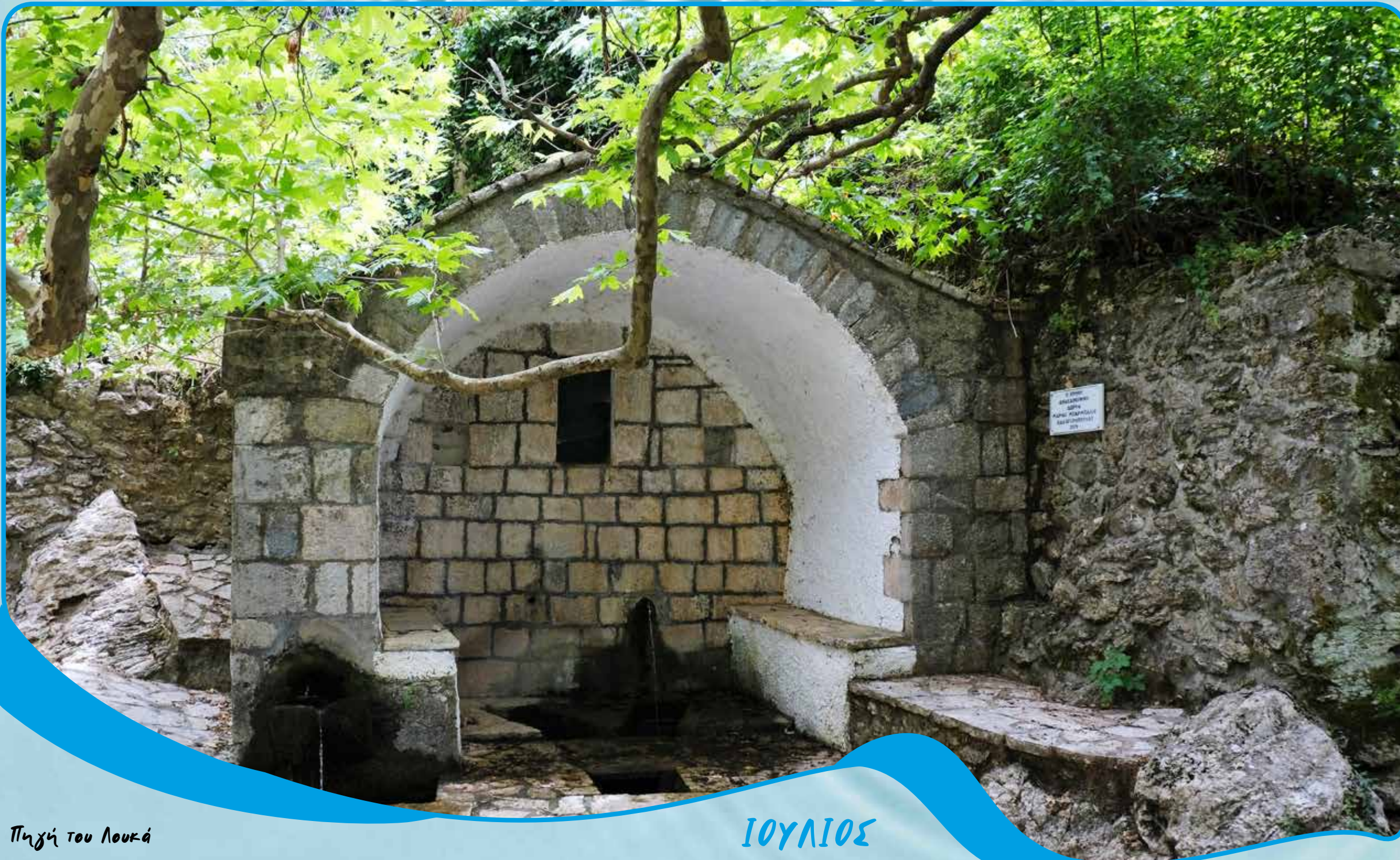
Είναι η μεγαλύτερη σε μέγεθος μέσα στην Στεμνίτσα με διαστάσεις: πλάτος 5,60 μ., άνοιγμα τόξου 4,10 μ., ύψος 4,20 μ. και βάθος σκεπασμένου χώρου 3,01 μ. - 3,05 μ.

Είναι φτιαγμένη από πελεκητές πέτρες τόσο τα παγκάκια δεξιά και αριστερά όσο και ο θόλος. Φέρει μια μεγάλη πέτρινη πελεκητή γούρνα εμπρός αριστερά έξω από τον θόλο. Το νερό βγαίνει από μεταλλικό κρουνό. Είναι η μοναδική βρύση στην Πελοπόννησο που φέρει εσωτερικό φωτισμό με ωραίο φανάρι που κρέμεται από την οροφή της.

Για την βρύση του Μπαρή λέγεται ότι έχει προφητικό νερό γι' αυτό οι κοπέλες την παραμονή του Αιγανιού του Ρηγανά μαζεύονταν στην βρύση για να πιάσουν «το αμίλητο νερό, που τουςμίλαγε στον κλήδονα την τύχη τους».

Γούρνα στην πηγή του Μπαρή

Πηγή του Λουκά

ΙΟΥΛΙΟΣ

Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

ΒΡΥΣΗ ΤΟΥ ΛΟΥΚΑ

Η Βρύση του Λουκά είναι φυσική πηγή και βρίσκεται στο Δυτικό μέρος της Στεμνίτσας. Φθάνεις εύκολα από την πλατεία ακολουθώντας την διαδρομή προς τα Μπελαίικα σε 10 λεπτά. Εκεί είναι το ρέμα του Λιούρη ή της Λιούς, όπως λέγεται, που στο ύψος του κεντρικού δρόμου περνά κάτω από το γεφύρι του Κόνιαρη.

Για την βρύση του Λουκά λέγεται ότι έχει ιαματικό νερό.

Είναι απόκεντρη θολωτή, η δεύτερη σε μέγεθος θολωτή βρύση της Στεμνίτσας και κτίστηκε το 1852 από την οικογένεια Λουκά και ανακαινίστηκε το 2019 με δωρεά της Μαρίας Μπαρμπαλιά - Καλογεροπούλου. Οι διαστάσεις είναι: πλάτος 4,10 μ., άνοιγμα τόξου 2,73 μ., ύψος 3,10 μ. και βάθος σκεπασμένου χώρου 1,70 μ. - 1,75 μ. Φέρει 2 σωλήνες εσωτερικά και μια λαξεμένη γούρνα για το πότισμα των ζώων εξωτερικά και αριστερά. Υπάρχουν πεζούλια τόσο δεξιά και αριστερά μέσα

στον θόλο όσο και εξωτερικά μπροστά και στο πλάι αριστερά. Όταν οι νοικοκυρές έπλεναν παντανίες, κουρελούδες, σαγίσματα και άλλα ρούχα τα άπλωναν στις πέτρες και τα σκαλιά στα καλντερίμια γύρω-γύρω.

Μπροστά της δεσπόζει ένα πλατάνι με βαθιά σκιά και τα τελευταία χρόνια ο χώρος φιλοξενεί διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Γεφυράκι στην πηγή του Λουκά

Πηγή του Λουκά

Πηγή Βρυσούλα

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

ΠΗΓΕΣ «ΒΡΥΣΟΥΛΑ»

Στη Στεμνίτσα υπάρχουν 2 πηγές με το όνομα ΒΡΥΣΟΥΛΑ, η επάνω και η κάτω.

Πηγή βρυσούλα Κάτου

ΒΡΥΣΟΥΛΑ ΚΑΤΩ

Η «Βρυσούλα κάτω» βρίσκεται το κέντρο του χωριού κάτω από τον κεντρικό δρόμο στο ρέμα του Μπαρή και δίπλα στο γεφύρι του Μοναχογιού. Από την πλατεία φθάνεις εύκολα σε 5 λεπτά κατεβαίνοντας την κατηφόρα που οδηγεί στο Δημοτικό Πάρκινγκ και συνεχίζοντας ευθεία προς το γεφύρι.

Είναι κτισμένη με πελεκητές πέτρες, φέρει μια πέτρινη πελεκητή γούρνα και μικρό σιδερένιο κρουνό δεξιά της. Υπάρχουν δύο κομψές θ(ο)υρίδες και εντοιχισμένη πλάκα με χρονολογία «25 Ιουνίου 1832» και το όνομα της δωρήτριας «Βασίλω Παπαγεωργάκη» επίσης σταυρό και ρόδακες.

Έχει διαστάσεις: πλάτος 3,22 μ., ύψος 2,45 μ., βάθος θόλου 0,78 μ.

ΒΡΥΣΟΥΛΑ ΑΠΑΝΩ

Η «Βρυσούλα απάνου» βρίσκεται κοντά στην Ιερά Μονή Ζωοδόχου Πηγής/Χρυσοπηγή και φθάνεις πεζοπορώντας για 20 λεπτά από την Πλατεία. Στην Αγία Παρασκευή 300 μ. από την πλατεία το καλντερίμι οδηγεί στο ασφαλτοστρωμένο δρόμο που περνάει από μπροστά μέσα από τα Παλαμηδέικα ή ανεβαίνοντας τα σκαλοπάτια της Μονής.

Λέγεται επίσης και η πηγή στου Δεμερούκα, επειδή η οικογένεια κατοικεί απέναντι και καταλήγει με τα χρόνια σε κτητική δηλαδή του Δεμερούκα. Η ίδια πηγή αναφέρεται και ως «Χρυσορόα πηγή» μάλλον γιατί βρίσκεται κοντά στην μονή της Χρυσοπηγής.

Η πηγή φέρει 1 πελεκητή γούρνα εσωτερικά και 1 έξω αριστερά, 2 πλαϊνά πεζούλια. 3 θ(ο)υρίδες και εικονοστάσιο. Έχει αναστηλωθεί και αρμολογηθεί το 1990 με δαπάνες του Αλέξανδρου Γ. Παλαμήδη.

Πηγή βρυσούλα Απάνου
ή πηγή Δεμερούκα

Ανάκληση πινακίδα
στην πηγή βρυσούλα Κάτου

Πηγή του Αναγυρτού

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

ΒΡΥΣΗ ΑΝΑΦΥΤΡΟΣ

Στην ΒΑ άκρη της Στεμνίτσα βρίσκεται η πηγή Αναφυτρός. Φθάνεις από την πλατεία ανηφορίζοντας από την οδό Πελοπίδα και με κατεύθυνση προς την εκκλησία του Αγίου Νικολάου σε καλντερίμια και πετρόκτιστα σκαλοπάτια. Η διαδρομή προσφέρει μια εξαιρετική πεζοπορική εμπειρία ανάμεσα από κήπους, περιβόλια, αρχοντικά, ρυάκια με γάργαρα νερά στην πιο πράσινη πλαγιά της Στεμνίτσας. Η απόσταση είναι περίπου 30 λεπτά από την πλατεία, υπάρχει βέβαια και ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος που φθάνει ως ένα σημείο που φθάνει πάνω από το μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής και πλησιάζει αρκετά.

Είναι αψιδωτή βρύση σχετικά μικρή αλλά πανέμορφη με διαστάσεις: πλάτος 2,50 μ., ύψος 1,70 μ. και βάθος αψίδας 0,30 μ. Είναι φτιαγμένη από πελεκητές πέτρες με μια πέτρινη γούρνα κι ένα μικρό κρουνό πάνω στο κέντρο. Φέρει εντοιχισμένη πλάκα με την χρονολογία 1832, ένα ανάγλυφο μικρό φοίνικα και μικρό σταυρό.

Πινακίδα στην πηγή Αναφυτρός

Πλατεία Στεμνίτσας

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΟΤΙΣΜΑ

Σε παλιότερους καιρούς η οικονομική και κοινωνική ζωή κυλούσε γύρω από τις κοινόχρηστες βρύσες. Το νερό της βρύσης χρησιμοποιείται πολλές φορές για αρδευτικούς σκοπούς και στηρίζει σε μεγάλο βαθμό τη σχετική οικονομική αυτάρκεια των παραδοσιακών

αγροτικών οικισμών. Κοντά στη βρύση της γειτονιάς κάθε οικογένεια δημιουργεί τον κήπο/μπαξέ/περιβόλι/μποστάνι της, που της εξασφαλίζει τα απαραίτητα φρούτα και λαχανικά. Ο «επιστάτης των κρηνών» της αρχαιότητας επιβιώνει στη νεότερη εποχή με το νεροκράτη ή νεροφύλακα ή νερολόγο, ο άνθρωπος δηλαδή που είναι αρμόδιος για τη διάθεση του νερού, τηρεί την προτεραιότητα και ρυθμίζει τη σειρά με την οποία θα χρησιμοποιήσουν οι χωριανοί το νερό της πηγής για την άρδευση των κήπων τους.

Εκμεταλλεούμενοι τη φυσική κλίση του οικισμού, οι παλιοί τεχνίτες χάραξαν, παράλληλα με την πορεία των πεζών, ένα δίκτυο ελεύθερης διέλευσης του νερού, φροντίζοντας να φτάνει στα περιβόλια του χωριού. Η παραδοσιακή μέθοδος άρδευσης, είναι αυτή με τ' αυλάκια και εφαρμογή κυρίως στους μπαξέδες. Η άρδευση αυτή λέγεται πότισμα μ' ελαφρά κατάκλιση.

Στη Στεμνίτσα η ΜΑΝΑ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ είναι η κύρια πηγή που χρησιμοποιείται για το πότισμα των μπαξέδων. Σώζεται ως σήμερα ένα δαιδαλώδες σύστημα διαχείρισης του νερού από την σημαντική πηγή αυτή πηγή στην Ανατολική πλαγιά του οικισμού. Το νερό ξεκινά από το υψηλότερο μέρος και οδεύει παράλληλα με τα καλντερίμια στις γειτονιές Παλαμηδέικα, Μελίγκι και μέχρι τον κεντρικό δρόμο. Όλα γίνονται με φυσική ροή. Το κάθε περιβόλι είναι χαμηλότερα από την πηγή. Στις άλλες πλαγιές του οικισμού οι πηγές που ρέουν εντός του οικισμού άρδευαν και τους κοντινούς μπαξέδες.

Το κανάλι/αυλάκι είναι ελεύθερης ροής και μπορεί να περνά κατά μήκος του δρόμου, ενώ όταν διέρχεται εγκάρσια από καλντερίμια ή διαμέσου κατοικιών είναι κλειστής ροής. Μερικές φορές τοποθετούνται και σχάρες για την κάλυψη του δικτύου. Με την τοποθέτηση απλώς μιας πέτρας της κόφτρας ή λινάτσας στην πορεία του νερού σταματάει η ροή του και οδηγείται στοχευμένα στην επιθυμητή διαδρομή και πάλι αλλάζει όταν χρειάζεται. Δηλαδή όταν τελείωνε κάποιος το πότισμα ήταν υποχρεωμένος να κλείνει την κόφτρα του. Το νερό τότε διοχετευόταν στο κεντρικό αυλάκι και συνέχιζε την ροή του μέχρι τον επόμενο χρήστη. Εάν όμως δεν ήθελε κάποιος άλλος να ποτίσει, τότε το νερό, είχε διέξοδο στο τέρμα του αυλακιού, που κατέληγε στην κοίτη του ρέματος.

Η συντήρηση του αυλακιού ήταν συλλογική εργασία και κάθε δικαιούχος ήταν υπεύθυνος για το κομμάτι που εξυπηρετούσε την ιδιοκτησία του.

Αυλάκι νερού με κεραμίδια

Αυλάκι δίπλα σε καλντερίμι

Ρέμα Μπαρή

Ρέμα Μπαρή και
Γεφύρι Μοναχοδουίου

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

ΡΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΗΣ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ

Η Στεμνίτσα είναι κτισμένη στις Δυτικές πλαγιές του Μαινάλου στους πρόποδες της Κλινίτσας και σε υψόμετρο 1.080 μ. Εκτείνεται σε 4 πλαγιές που χωρίζονται από ρέματα. Περπατώντας ο επισκέπτης στον οικισμό θαυμάζει τη θέα των απόκρημνων κορυφών και την πλούσια και πυκνή βλάστηση των ρεματιών, που είναι γεμάτες από πλατάνια, ακακίες, καρυδιές, κερασιές, μηλιές, περιβόλια και κήπους με ορτανσίες και τριανταφυλλίες.

Την Στεμνίτσα την διασχίζουν 4 ρέματα, αρχίζοντας από ανατολικά προς τα δυτικά είναι τα εξής:

Το ρέμα της **Μαγαρίτσας**, είναι το μεγαλύτερο και ξεκινάει από την Σκέμνα. Συλλέγει τα νερά από την Κλινίτσα, την Κοσκίτσα, την Κουρνόβρυση κ.λπ. Περνά έξω από τον οικισμό λίγο πριν τις Λίμνες από τα ανατολικά ως τα νότια όριά του και φθάνει στην Δρακουνέρα. Στην συνέχεια συναντά και τα άλλα ρέματα σχηματίζουν το Κακόρεμα που χύνεται στον Λούσιο ποταμό νότια της Ιεράς Μονής του Προδρόμου και καταλήγει στον Αλφειό που εκβάλλει στο Ιόνιο Πέλαγος.

Τα άλλα 3 ρέματα που διασχίζουν την Στεμνίτσα,

ξεκινούν από την νότια πλευρά της Κλινίτσας και με κατεύθυνση από Βορρά προς Νότο και χύνονται στην Μαγαρίτσα.

Ανατολικά βρίσκεται το **Ρέμα του Ρούνιου** λέγεται και Ρέμα στο Μύλο, το βλέπουμε στον κεντρικό δρόμο στο σημείο που είναι η βρύση στου/του Τσικιμέ και το γεφύρι λέγεται το Γεφύρι στο Μύλο. Ξεκινά από την Μάννα του Νερού.

Το μεσαίο ρέμα είναι το **Ρέμα του Μπαρή**, από την ομώνυμη πηγή και βρύση, το βλέπουμε στον κεντρικό δρόμο στο σημείο που είναι το γεφύρι στου/του Μοναχογιού και κάτω η Βρυσούλα.

Το δυτικό ρέμα είναι το **Ρέμα της Λιούς ή του Λιούρη** (αναφέρεται ότι έζησε τον 18^ο αιώνα) που περνά κάτω από το γεφύρι στου/του Κόνιαρη.

Οι επωνυμίες των 3 ρεμάτων όπως και των γεφυριών προέρχονται από τα ονόματα ή τα παρατσούκλια ατόμων που είχαν τις ιδιοκτησίες τους εκεί κοντά. Πολλές φορές οι κάτοικοι έδιναν και το όνομα των πηγών που βρίσκονταν κοντά.

Γεφύρι Μοναχογιού

Ρέμα της Λιούς

Σπίτι διαβατό στην Καμάρα

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΗ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ

Η Στεμνίτσα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα παραδείγματα της Αρκαδικής αρχιτεκτονικής, αφού στα κτήρια της έχουν αποτυπωθεί όλες οι φάσεις της οικοδομικής εξέλιξης, ενώ παράλληλα έχει διατηρηθεί σχεδόν αναλλοίωτο το ύψος και ο χαρακτήρας της παραδοσιακής δόμησης. Ακόμη η εναρμόνιση του οικιστικού ιστού με το φυσικό ορεινό τοπίο, τόσο όσον αφορά στην χωροταξία όσο και στην επιλογή των υλικών που απόλυτα συνταιριάζονται με το δασικό περιβάλλον (πέτρα, ξύλο κ.λπ.) έχει συντελέσει στη δημιουργία ενός συνόλου τόσο ενιαίου, που κανείς θα έλεγε ότι ο οικισμός μοιάζει να χάνεται στην πλαγιά του Μαινάλου.

Ο οικισμός της Στεμνίτσας είναι άριστα διατηρημένος, βρίσκεται στην καρδιά της Γορτυνίας και είναι από τους σημαντικότερους παραδοσιακούς οικισμούς της Πελοποννήσου. Η λιτή αλλά μεγαλοπρεπής αρχιτεκτονική της Στεμνίτσας δεσπόζει μέσα στο αρκαδικό τοπίο. Ο οικισμός είναι κτισμένος στην μεσημβρινή πλευρά της ρεματιάς για να έχει καλύτερο κλίμα και ανάμεσα σε τέσσερις ρεματιές για να έχει νερό.

Την καρδιά του οικισμού αποτελεί ένας στενός δρόμος με στροφές και γεφύρια που συγκεντρώνει τα δημόσια κτίρια, τα μαγαζιά και τα εργαστήρια. Εκεί που ο δρόμος πλαταίνει σχηματίζεται η πλατεία ο «Φόρος». Η σημερινή μορφή της πλατείας σχεδιάστηκε το 1919 από τον διακεκριμένο αρχιτέκτονα και πολεοδόμο Αριστοτέλη Ζάχο. Δεσπόζει ο μητροπολιτικός ναός του Αγίου Γεωργίου –ένα οικοδομικό θαύμα του 1810 πάνω στα θεμέλια ναού του 17^{ου} αιώνα–, το καμπαναριό –σχεδιάστηκε και κτίστηκε από τον Τήνιο Θεοτίκο το 1877–, το κοινοτικό κατάστημα, τα καφενεία και το εστιατόριο. Από εκεί ξεκινά ένα πλέγμα πυκνών πέτρινων δρομίσκων τα καλντερίμια που ανεβοκατεβαίνουν και χάνονται μέσα σε καρυδιές και κερασιές, περνούν μπροστά από πέτρινα

κεφαλόβρυσα, αυλές, σκιερούς θόλους και καμάρες στα ισόγεια των σπιτιών που λέγονται διαβατικά και είναι βυζαντινά απομεινάρια, γεφύρια, τοξωτές αυλόθυρες και φθάνουν ως τα χωράφια, τις πηγές του δάσους

και τα ξωκλήσια.

Τα απλά σπίτια ως το δεύτερο μισό του 18^{ου} αιώνα αλλά και αργότερα κτίζονταν από του ενοίκους με την συμβολή της γειτονιάς και του χωριού :γινόταν ξέλαση. Μετά έρχονταν όλο και περισσότερο περιοδεύοντα οικοδομικά συνεργεία και κτίζονται κατά κανόνα από γορτύνιους μαστόρους με ντόπια πέτρα και ξύλο. Η γυμνή πέτρα προσδίδει στον οικισμό ιδιαίτερο χαρακτήρα, τονίζει την αίσθηση της στερεότητας και της διάρκειας και αναδεικνύει την μαστοριά του τεχνίτη μέσα από τις λεπτομέρειες της παραδοσιακής λιθοδομής.

Τα σπίτια είναι εξέλιξη της παμπάλαιου τύπου αγροτικής κατοικίας του «μακριναριού», παραλλαγές του υπάρχουν στα ορεινά αρκαδικά χωριά. Είναι ένας συμπαγής όγκος με αναλογία 1 προς 2 με λίγα και μικρά ανοίγματα και είσοδο στην μακριά πλευρά. Τα μπαλκόνια είναι μεταγενέστερη προσθήκη όπως και τα «σαχνίσια» δηλαδή οι κλειστοί εξώστες που συναντώνται στην Β. Ελλάδα. Ο στέγες στηρίζονται σε ξύλινα ζευκτά, καλύπτονται με κεραμίδια και είναι δίρριχτες, τρίρριχτες και τετράρριχτες. Είναι διώροφα με κατώι μονόχωρο θολωτό που λειτουργεί σαν αποθήκη και στάβλος με ξεχωριστή είσοδο από την αυλή και με ανώι που είναι η κύρια κατοικία και φθάνει με εξωτερική πέτρινη σκάλα που καταλήγει σε ξύλινο «χαγιάτι» μπροστά από την πόρτα. Συχνά το ανώι με το κατώι συνδέονται απευθείας με εσωτερική σκάλα μέσω μιας καταπακτής της «τράπας».

Κατά τα μέσα του 19^{ου} αιώνα που η Στεμνίτσα βρίσκεται στην ακμή της τα σπίτια γίνονται πολυώροφα και σε σχήμα Γ, τετράγωνα ή και δίδυμα σπίτια. Επίσης τότε τα ανοίγματα γίνονται μεγαλύτερα, προστίθενται εξώστες με σιδεριές και τοξωτά υπέρθυρα, πρώτα σε οριζόντιο πρέκι με ανακουφιστικό τόξο και μετά σε οριζόντιο πρέκι νεοκλασικό. Όσον αφορά τα κουφώματα, τρεις είναι οι χαρακτηριστικοί τύποι στη Στεμνίτσα: το καρφωτό, το ταμπλαδωτό και το μεταλλικό, το οποίο είναι μεταγενέστερο. Πιο συνηθισμένο στον οικισμό είναι το καρφωτό κούφωμα, το οποίο συναντάται κυρίως στα αγροτόσπιτα, τους βοηθητικούς και αγροτικούς χώρους, ενώ τα ταμπλαδωτά κουφώματα υπάρχουν κυρίως στα αρχοντόσπιτα και στα δημόσια κτήρια.

Οικία Οικονομόπουλου

Οικία Ρέλλου

Πλατεία πριν το 1919

ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ

Η Στεμνίτσα, κωμόπολη της κεντρικής Πελοποννήσου στα νοτιοδυτικά του Μαινάλου, βρίσκεται κτισμένη σε υψόμετρο 1.080 μέτρων ανάμεσα σε κατάφυτες πλαγιές και αποτελεί έκπληξη για τον επισκέπτη, που την ανακαλύπτει ακριβώς όταν βρεθεί στα πρώτα της σπίτια. Στην θέση της αρχαίας πόλης Υψούς –η ακριβής θέση της δεν έχει καθοριστεί– δημιούργησε ανά τους αιώνες μακρά ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και κατέκτησε το τίτλο «Χώρα Στεμνίτσα». Ανατολικά βρίσκεται το φαράγγι του ποταμού Λούσιου, όπου σύμφωνα με τη μυθολογία, οι Νύμφες έλουζαν το μικρό Δία ενώ σήμερα φιλοξενεί σκήτες και φημισμένες Μονές όπως: την Μονή Φιλοσόφου, την Μονή Προδρόμου, την μονή Αιμυαλών και καταλήγει στα ερείπια της Αρχαίας Γόρτυνος.

Κατά την παράδοση ο Υψούντας, ένας από τους πενήντα γιούς του βασιλιά της Αρκαδίας Λυκάονα, ίδρυσε την πόλη Υψούς ωστόσο οι πληροφορίες τόσο για την αρχαία εποχή όσο και για τα Βυζαντινά χρόνια είναι ελάχιστες. Η τοπωνυμία «Στεμνίτσα» είναι σλαβικής προέλευσης – σημαίνει τόπος σκιερός και υγρός και μαρτυράει την εγκατάσταση Σλάβων, πιθανόν μεταξύ 7^{ου} και 10^{ου} αιώνα.

Η ανάπτυξη της Στεμνίτσας ως οργανωμένου οικισμού σημειώνεται κατά την οθωμανική περίοδο και συγκεκριμένα από τον 16^ο αιώνα, όταν στα 1512 σε οθωμανικό κατάστιχο φορολογουμένων καταγράφονται 191 οικογένειες, από τις οποίες μία μόνο ήταν μουσουλμανική ενώ στην απογραφή του 1711 είχε 925 κατοίκους. Στην απογραφή του 1879 η Στεμνίτσα, με 2.989 κατοίκους, είχε υπερδιπλάσιο πληθυσμό από την Καρύταινα, τη Μεγαλόπολη, τη Βυτίνα και μεγαλύτερο της Δημητσάνας, στην απογραφή του 2001 ο πληθυσμός της Στεμνίτσας είναι 412 κάτοικοι και στην απογραφή του 2011 είναι 191 κάτοικοι. Η Στεμνίτσα υπήρξε έδρα του Δήμου Τρικολώνων, που λειτούργησε την περίοδο 1835-1912 καθώς και του σύγχρονου δήμου Τρικολώνων, που λειτούργησε την περίοδο 1999-2010.

Κατά την Τουρκοκρατία, ο οικισμός αναπτύχθηκε σε σπουδαίο βιοτεχνικό κέντρο με ειδικευμένους τεχνίτες γύρω από την μεταλλουργία: Αργυροχρυσοχόους, Χαλκωματήδες, Καμπανάδες, Μπρουντζάδες, κ.ά., οι οποίοι περιοδεύουν και φτάνουν με τα προϊόντα τους μέχρι την Κωνσταντινούπολη, τη Σμύρνη, τη Μολδοβλαχία, τη Ρωσία και αλλού.

Οι τεχνίτες της Στεμνίτσας, για την προστασία των ιδίων αλλά και των μυστικών της τέχνης τους, είχαν επινοήσει μια ιδιαίτε-

ρη συνθηματική-μυστική γλώσσα, τα «Μεσσιτσιώτικα» δηλαδή Στεμνιτσιώτικα.

Την οικονομική ανάπτυξη του τόπου συνοδεύει και η πνευματική και πολιτιστική άνθιση με την ανέγερση και διακόσμηση πολλών ναών από τον 16^ο και ιδιαίτερα τον 17^ο αιώνα, με την ανασυγκρότηση του ορθόδοξου μοναχισμού και με την ίδρυση της Ελληνικής Σχολής, τον 17^ο ή 18^ο αιώνα, η οποία είχε τεθεί υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Στη Σχολή αυτή δίδαξαν αξιόλογοι δάσκαλοι. Πολλοί μαθητές της διέπρεψαν και η Στεμνίτσα, λόγω της πνευματικής της παράδοσης, ήταν πατρίδα πολλών αξιόλογων ανθρώπων του πνεύματος.

Σημαντική υπήρξε και η συμβολή της στην Επανάσταση. Αρκετοί Στεμνιτσιώτες, κυρίως της διασποράς, υπήρξαν μέλη της Φιλικής Εταιρείας, όπως ο Αντώνιος Πελοπίδας. Κάποιοι πολέμησαν στο πλευρό του Αλέξανδρου Υψηλάντη στη Μολδοβλαχία –έχουν καταγραφεί 22 πεσόντες, επίσης πολλοί Στεμνιτσιώτες συμμετείχαν στην Επανάσταση του 1821– έχουν καταγραφεί πάνω από 700 αγωνιστές. Τέλος η Στεμνίτσα απετέλεσε κέντρο ανεφοδιασμού τροφίμων και πολεμοφοδίων καθώς και κέντρο επισκευής των όπλων των αγωνιστών από τους φημισμένους τεχνίτες της.

Η Στεμνίτσα ήταν το αγαπημένο καταφύγιο του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, που την ονόμαζε «απόρθητη χωροπούλα» και η πρώτη πρωτεύουσα της επαναστατημένης Ελλάδας, όπου συνεδρίασε η Α΄ Πελοποννησιακή Γερουσία το Μάιο του 1821. Γραμματέας της ήταν ο Στεμνιτσιώτης Ρήγας Παλαμήδης.

Το 1826, τα στρατεύματα του Ιμπραήμ λεηλάτησαν την πόλη και έκαψαν πολλά οικοδομήματα. Όμως μετά την απελευθέρωση σημειώθηκε νέα άνθηση και ανοικοδόμηση, που εξακολούθησε μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα άρχισε βαθμιαία να φθίνει, καθώς οι ονομαστοί της τεχνίτες εγκαθίστανται σε μεγάλες πόλεις και συγχρόνως ξεκίνησε η υπερατλαντική μετανάστευση.

Το 1976, οι τεχνίτες Λάμπης Κατσούλης, βραβευμένος για το έργο του από την Ακαδημία Αθηνών και Αριστείδης Βλαχόγιαννης ξεκίνησαν την διδασκαλία της Τέχνης του Αργυροχρυσοχόου σε μια σχολή που ήταν τότε Κέντρο Χειροτεχνίας του ΕΟΜΜΕΧ ενώ από το 1980 υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας και από το 2013, ανήκει στην Γ.Γ. Δια Βίου Μάθησης, λειτουργεί σαν Δημόσιο ΙΕΚ και απευθύνεται σε απόφοιτους Λυκείου από όλη την Ελλάδα. Η

Σχολή διαθέτει 2 τμήματα: Τεχνικός Χειροποίητου Κοσμήματος και Σχεδιασμού Κοσμήματος και Συνοδός Βουνού. Επίσης υπάρχει ΕΠΑΛ με την ειδικότητα της Αργυροχρυσοχοΐας.

Τα νεότερα χρόνια με την Σχολή η Στεμνίτσα παίρνει νέα πνοή, δόθηκαν ευκαιρίες για την επισκευή των παλαιών πετρόκτιστων σπιτιών, έγινε προσπάθεια διατήρησης της αρχιτεκτονικής ιστορίας του οικισμού και παρέμειναν νέοι άνθρωποι στον τόπο τους. Σήμερα από το κέντρο του χωριού περνά το Mainalon trail που αποτελεί πιστοποιημένο, από τον ERA, δίκτυο μονοπατιών, που συνδέει τα όμορφα χωριά της Γορτυνίας για 75 χιλιόμετρα.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι από την Στεμνίτσα κατάγονται πολλοί διαπρεπείς επιστήμονες, επιχειρηματίες, άνθρωποι των γραμμάτων, των τεχνών κλπ. Με τον κίνδυνο να γίνει κάποια παράληψη αναφέρονται πιο κάτω μερικοί εξ αυτών: ο γνωστός ζωγράφος και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Γεώργιος Ροϊλός (καθηγητής, μεταξύ άλλων, και του διάσημου υπερρεαλιστή ζωγράφου Τζιόρτζιο ντε Κίρικο), ο Αγιογράφος Βασίλειος Καραβόγιωργας, ο Αγιογράφος Αθανάσιος Κανδρός ο πρύτανης του πανεπιστημίου Αθηνών και διαπρεπής καθηγητής θεολογίας Αθανάσιος Χαστούπης, ο καθηγητής θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Παναγιώτης Τρεμπέλας, ο δικαστής του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1983-1997), του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου Κωνσταντίνος Κακούρης (με καταγωγή από την οικογένεια Νικολετόπουλου), ο Καθηγητής στο MIT των ΗΠΑ Ηλίας Γυφτόπουλος, ο Καθηγητής και πρώην Υπουργός Παιδείας Δημήτρης Φατούρος, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ Παναγιώτης Ροϊλός, ο πρωθυπουργός Αντώνης Σαμαράς (η οικία του παππού του βρίσκεται στην Στεμνίτσα), ο Καθηγητής Αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης Νικόλαος Μουτσόπουλος, ο Ολυμπιονίκης Γιώργος Ρουμπάνης και ο Ολυμπιονίκης Δημήτρης Θανόπουλος, η εφοπλιστική οικογένεια Μαρτίνου, ο επί σειρά ετών Πρόεδρος του Δ΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας και διαπρεπής νομικός του Δημοσίου Δικαίου Χρήστος Φατούρος, ο Αρχιτέκτονας Τάκης Ζενέτος, η Μαρίκα Μητσοτάκη το γένος Γιαννούκου κ.ά.

Η φυσική ομορφιά, το ευχάριστο κλίμα, το αξιόλογο παρελθόν και η φιλοξενία των κατοίκων της έχουν καταστήσει την Στεμνίτσα πόλο έλξης εσωτερικού τουρισμού. Όλες τις εποχές του χρόνου, αποκαλύπτει ευχάριστες εκπλήξεις ανάμεσα στα πετρόκτιστα καλντερίμια, τις εκκλησιές και τις φυσικές πηγές της.

ΤΑΞΙ

ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ

ΒΟΓΙΑΝΤΖΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΤΗΛ. 6977 575955

ΤΑΞΙ

Παναγιώτης Γεωργακόπουλος

KIN.: 695 5050 212

e-mail: taxigeorgako@yahoo.gr

ΤΑΞΙ

ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Β. ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ

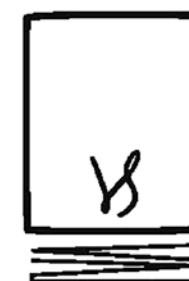
ΤΗΛ. 27950 81 256, 693 2270 026

Η πολυετής πείρα είναι εγγύηση για ασφαλή ταξίδια.
Διαδρομές σε όλο το οδικό δίκτυο του νομού.
Πραγματοποιούνται εκδρομές ημερήσιες, εβδομαδιαίες, σε όλη την Ελλάδα, κατόπιν συνεννοήσεως.

**Independent
Financial
Consultants**

Νεκτάριος Μπαρούτσας
Ασφαλιστικός Σύμβουλος

Πολύτιμες Δημιουργίες
Χειροποίητο κόσμημα

Στεμνίτσα Αρκαδίας
t +30 2795081368
@ victoria.sarakinioti.jewelry

